

Riihestä merkittäviä linjauksia työllisyydenhoitoon ja työllisyysasteen nostoon

Hallitus teki budjettiriihessä panostuksia työttömien palveluihin sekä merkittäviä linjauksia tulevaisuuden työllisyydenhoidon suhteen. Hallituksen tavoitteena on saavuttaa 80 000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset hallituskauden aikana. Keskeistä työllisyyden kannalta on myös elvyttävä finanssipolitiikan linja, jota hallitus esittää jatkettavaksi myös vuonna 2021. SOSTE tukee hallituksen esityksiä, mutta haluaa esittää niihin muutamia huomioita.

Oppivelvollisuuden pidentäminen ja koulutusasteen nosto

SOSTE tervehtii ilolla toimia, jotka tähtäävät tuottavuuden ja työllisyysasteen nostamiseen työikäisen väestön koulutustasoa nostamalla. Budjettiriihessä varmistunut oppivelvollisuuden pidentäminen on keskeinen keino sekä vähentää matalasti koulutettujen ja heikosti työllistyvien väestöosuutta sekä luoda edellytyksiä korkeakoulutuksen merkittävälle laajentamiselle.

Samaa tavoitetta tukee varhaiskasvatuksen maksujen alentaminen. Suorien työllisyysvaikutustensa lisäksi maksujen alentaminen auttaa nostamaan Suomen kansainvälisesti erittäin matalaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta, minkä SOSTE näkee tärkeänä keinona kääntää kansallinen osaamistaso nousuun.

Henkilökohtaisen palvelun lisääminen on keskeistä vaikeassa asemassa olevien työllistymiseksi

Hallitus on parantamassa työnhakijoiden työnhaun tukea, palvelutarpeen arviointia ja palveluihin ohjaamista. SOSTEn tavoitteiden mukaisesti TE-toimistojen resursseja lisätään 70 miljoonalla eurolla. Henkilökohtaisen palvelun takaamiseksi tavoitteena on palkata 1200 uutta virkailijaa. Tällä lisäyksellä päästään hieman lähemmäksi pohjoismaista mallia.

Hallitus valmistelee yksilöllisen työnhaun mallia, johon liitetään määrällinen työnhakuvelvoite. Tämä herättää kritiikkiä. Lain yksityiskohdat ja toimeenpano näyttävät kuinka hyvin malli ottaa huomioon esimerkiksi alueelliset erot. Velvoitteen laiminlyönnistä seuraavien karenssien kohtuullistaminen on kuitenkin myönteinen suunta.

Järjestöjen 100% palkkatuen säilyminen turvaa toiminnan jatkuvuuden

Palkkatuen uudistamisen yhteydessä hallitus on luvannut säilyttää järjestöjen 100% palkkatuen. Tämä on helpottava tieto, sillä uhkakuvat tuen muuttumisesta olivat olemassa. 100 % palkkatukea on käytetty erityisesti ns. pitkien, integroitujen palvelupolkujen yhtenä osana. Sillä on pystytty tarjoamaan pitkän (tyypillisesti 2-4 vuotta) kuntoutumispolun asiakkaille työllistymisen vaatima työkokemus sekä usein koulutus tai sen päivittäminen oppisopimuksella. Nyt tätä työtä pystytään jatkamaan.

Osatyökyisten työllistymiseen uusia toimia

Hallitus teki budjettiriihessä päätöksen selvitystyön käynnistymisestä välityömarkkinoille työllistymisen mallista. Selvitystyössä määritellään Suomen mallin sisältö, toiminnan organisoiminen, rahoitusmuodot ja muut toimeenpanojärjestelyt. SOSTE katsoo, että selvityksessä on tärkeää ottaa huomioon järjestöjen, säätiöiden ja kunnallisten toimijoiden olemassa oleva hyvä työ välityömarkkinoilla.

Työkyky ja oppiminen työelämässä

Hallitus myös valmistelee työelämässä olevien työkykyä edistävien palveluiden ja etuuksien kokonaisuuden, mikä on erittäin kannatettavaa. Työssä on tarkoitus uudistaa myös erilaiset työkyvyttömyysetuudet sekä -palvelut niin, että ne tukevat työhön paluuta ja työelämässä pysymistä. Tämä on kannatettava tavoite.

Panostukset työkykyyn, mielenterveyden vahvistamiseen, kuntoutuksen kehittämiseen ja tarpeenmukaisiin hoito- ja kuntoutuspalveluihin pääsyyn ovat välttämättömiä työllisyysasteen nostamiseksi. SOSTE esitti, että budjettiriihessä olisi tehty päätös terapiatakuun käyttöönotosta.

Työelämässä olevien työkyvyn lisäämiseen liittyvät myös tehdyt jatkuvaa oppimista koskevat ratkaisut. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen perustaminen jo vuonna 2021 on tärkeä askel kohti kokonaisvaltaista ja siilorajat ylittävää jatkuvan oppimisen politiikkaa.

Työllisyyspalveluvastuun siirto valmisteluun

Hallitus päätti myös käynnistää valmistelun työllisyyspalveluvastuun siirtämisestä. Valmistelussa kartoitetaan mm. eri paikallis- ja aluehallinnon tasojen soveltuvuutta palvelujen järjestäjänä. Tämä on merkittävä päätös siitä, miten työllisyyspalvelut tulevaisuudessa järjestetään. Mennäänkö kenties kohti Tanskan mallia, jossa kunnat ovat järjestämisvastuussa työllisyyspalveluista vai tuleeko pohdintaan työllisyyspalveluvastuun siirto tuleville sote-maakunnille? SOSTE toivoo, että työllisyyspalveluiden organisoitumismalli tulevaisuudessa saataisiin ratkaistua mahdollisimman pian ja päästäisiin rakentamaan pitkäjänteisempää työllisyyspolitiikkaa.

Yli 55-vuotiaiden työllisyysastetta pyritään edistämään

Hallitus antaa työmarkkinaosapuolille toimeksiannon tehdä yhteinen tasapainoinen esitys toimiksi, joilla voidaan edistää yli 55-vuotiaiden työllisyysastetta sekä parantaa heidän työmarkkina-asemaansa ja työssä jaksamista. Mikäli työmarkkinaosapuolet eivät pääse sopuun toimista marraskuun loppuun mennessä, on hallitus valmis tekemään omat päätöksensä. Yhtenä julkisuudessa esitetyistä, ristiriitaisista, toimista on työttömyysturvan lisäpäivistä luopuminen.

Työkyvyttömyyseläkkeen maksuluokkamallia uudistetaan

Työmarkkinajärjestöille annettiin myös toimeksianto työkyvyttömyyseläkkeen maksuluokkamallin uudistamisesta. Tavoitteena on ehkäistä ikäsyRJintää, mikä on tärkeä tavoite. SOSTE pitää tärkeänä, että maksumallin uudistaminen toteutetaan tavalla, jolla on positiivinen vaikutus osatyökykyisten työllistymiseen. Osatyökykyisten työllistäminen on merkittävä kysymys paitsi työllisyysasteen nostamisen, myös sen kannalta, että kaikki kansalaiset pääsevät täysimääräisesti osallisiksi yhteiskunnassa myös työn kautta.

Työttömyysturvaa ja työkyvyttömyysetuuksia lähdetään kehittämään

Työttömyysturvaa lähdetään kehittämään kolmikantaisesti. Esitystä työryhmältä odotetaan maaliskuun alkuun 2021 mennessä. Tarkoituksena on uudistaa työssäoloahtoa, tarkastella erorahamallia sekä uudistaa työmarkkinatukea. Työttömyysturvaa on kehitettävä aidosti ihmisten yksilölliset tarpeet huomioivaan ja työllisyyttä tukevaan suuntaan. Kehittäminen ei saa tarkoittaa työttömyysturvan leikkauksia.

Lisätietoja

Päivi Kiiskinen, erityisasiantuntija, +358 40 051 6018, paivi.kiiskinen@soste.fi

Aleksi Kalenius, erityisasiantuntija, +358 40 574 1618, aleksi.kalenius@soste.fi